

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE MOGILANY WRAZ Z BADANIEM SKUTECZNOŚCI POMOCY UDZIELANEJ

Diagnoza powstała w związku z nałożonymi zadaniami dla Zespołu Interdyscyplinarnego przez ustawodawcę oraz zgodnie z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób doznających przemocy Domowej w Gminie Mogilany na lata 2024-2027.

Zespół Interdyscyplinarny w Mogilanach

Spis treści

Wstęp	3
I. Cel Badania	4
II. Problematyka przemocy na podstawie literatury przedmiotu	4
Definicje	4
Rodzaje przemocy	7
III. Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich	8
IV. Zasoby umożliwiające przeciwdziałanie przemocy domowej	10
Przeciwdziałanie przemocy domowej	10
Zasoby ludzkie:	12
V. Analiza badań zastanych	14
VI. Analiza badań własnych	19
VII. Rekomendacje dotyczące zaangażowania służb w procedurę Niebieskie Karty.	33
Spis Tabel	35
Spis wykresów.....	35

Wstęp

Diagnoza problemu przemocy w Gminie Mogilany wraz z badaniem skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą domową, jest realizowana głównie ze względu na nałożone zadania dla Zespołu Interdyscyplinarnego zgodne z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005r (Dz. U z 2024r poz.424.)¹ oraz zgodnie z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochronny Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Mogilany na lata 2024-2027, który został przyjęty do realizacji Uchwałą Nr LX/592/2023 Rady Gminy Mogilany z dnia 28 grudnia 2023r.² Jednym z celów szczegółowych programu jest „zwiększenie zasięgu działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej” a w ramach tego celu kluczowym działaniem jest opracowanie diagnozy problemu przemocy domowej w Gminie Mogilany.

Diagnozę tą, poszerzamy o działania monitorujące udzielanej pomocy osobom doznającym przemocy domowej zgodnie z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030³. Dokument ten powstał jako podsumowanie przeprowadzonego w dniach 05-03-2024 do 15-05-2024 badania ankietowego wśród osób objętych działaniami w ramach realizacji procedury Niebieskie Karty w latach 2022 do V 2024.

W dokumencie tym zawarto analizę danych zastanych dotyczącą problemu przemocy domowej w Gminie Mogilany.

¹ Ustawa o Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej z dnia 29 lipca 2005r Dz.U 2024 poz.424

² <https://bip.malopolska.pl/ugmogilany,a,2385132,uchwala-nr-lx5922023-rady-gminy-mogilany-z-dnia-28-grudnia-2023-r-w-sprawie-przyjecia-gminnego-progr.html>

³ Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy domowej na lata 2024-2030, Warszawa 2023 Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 Listopada 2023 r. poz.1232.

I. Cel Badania

Celem głównym podjętej diagnozy problemu przemocy w Gminie Mogilany było ukazanie problemu przemocy domowej na obszarze Gminy Mogilany, przedstawienie jak na przestrzeni lat, począwszy od 2021 roku do 2023 roku przedstawiała się skala zjawiska przemocy, jakie podmioty zaangażowane były w przeciwdziałanie temu zjawisku a także zbadanie skuteczności podejmowanych działań w ocenie osób wobec których realizowana była procedura Niebieskie Karty (osoby doznające przemocy domowej). Prezentowana analiza danych zastanych pochodzi z dokumentów wytworzonych w ramach realizowanych procedur, resortowych sprawozdań i monitoringu realizacji programu przeciwdziałania przemocy z lat poprzednich a badanie ankietowe zostało przeprowadzone w okresie od 05 marca 2024 roku do 15 maja 2024 roku. Próbę badawczą tworzyły osoby które były objęte działaniami w ramach procedury Niebieskie Karty w latach 2022 do V 2024 roku. Wyniki badań ankietowych pozwoliły zebrać opinie i sugestie, aby ocenić sposób realizacji procedury Niebieskie Karty oraz system pomocy osobom dotkniętym przemocą na terenie Gminy Mogilany. Wyniki badań ankietowych stanowić będą również cenne źródło do udoskonalenia oferty pomocy udzielanej osobą doznającym przemocy domowej. Prezentowany przedmiot badań składa się z dwóch filarów: analizy danych zastanych oraz analizy badań ankietowych kierowanych do osób ujętych w procedurze Niebieskie Karty. W dokumencie ujęto teoretyczne aspekty dotyczące problematyki przemocy, jako uzupełnienie do zebranego materiału badawczego.

II. Problematyka przemocy na podstawie literatury przedmiotu

Definicje

Przemoc domowa jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Powszechnie traktowana jest ona jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424), przemoc domowa to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną,

psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;”.*

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie osoby stosującej przemoc nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystywanie nierównowagi sił fizycznych, psychicznych i ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to uderzenie w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody psychicznej bądź fizycznej, zadanie bólu i cierpienia.

Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety i dzieci⁴. Dotyczy ona jednak również mężczyzn, osób w podeszłym wieku, z niepełnosprawnościami itp. Przemoc wobec osób starszych, definiowana jest jako pojedyncze lub powtarzające się działanie, bądź brak odpowiedniego działania, które występuje w jakiegokolwiek relacji, gdzie oczekuje się zaufania. Przemoc ta może przybierać różne formy, takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, seksualna, ekonomiczna, a także intencjonalne oraz nieintencjonalne zaniechanie⁵. Ponadto może dochodzić do innego rodzaju przemocy, a mianowicie do dyskryminacji, w formie działań świadomych lub nieświadomych. Ten rodzaj przemocy

⁴ <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html>

⁵ A. Staręga, Przemoc wobec osób starszych. Czasopismo Niebieska linia, Instytut Psychologii i Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Przemoc, 2003.

dotyka również osoby starsze, które ze względu na swój wiek są niejednokrotnie dyskryminowane na rynku pracy, w doborze ofert rozrywkowych i rekreacyjnych⁶.

Wśród osób doznających przemocy może występować wyuczona bezradność, którą określa się jako syndrom zaburzeń poznawczych, motywacyjnych i emocjonalnych powstałych na skutek doświadczania przez jednostkę sytuacji braku kontroli. Dane zjawisko prowadzi najczęściej do braku motywacji zmiany danej sytuacji, przez co praca z osobami dotkniętymi przemocą domową jest niezwykle trudna i czasochłonna⁷. Wyuczona bezradność prowadzi do pojawienia się trzech rodzajów deficytów:

- a) motywacyjnego, polegającego na zmniejszeniu motywacji do emitowania nowych działań dowolnych, czego wskaźnikiem jest m.in. dłuższy czas latencji;
- b) poznawczego, polegającego na zaburzeniu w dostrzeganiu zależności pomiędzy reakcją a wzmocnieniem. Jeżeli jednostka, nawet przypadkowo emituje zachowanie, które przynosi jej wzmocnienie, to ma trudności w dostrzeżeniu związku pomiędzy emitowanym zachowaniem, a wzmocnieniem;
- c) emocjonalnego, czyli pojawienia się lęku oraz uczuć związanych z przygnębieniem i depresją⁸.

Przemoc domowa dotyka rodzin z różnych środowisk, a także o różnym statusie społecznym i nie jest identyfikowana wyłącznie w rodzinach problemowych. Warto jednak podkreślić, że w dużej mierze dotyczy ona również rodzin, w których występują uzależnienia. Uzależnienie przynajmniej jednego członka rodziny ma niekorzystny wpływ na funkcjonowanie pozostałych jej członków. Wynika to między innymi z atmosfery panującej w domu, a także zaburzonych relacji między członkami rodziny z problemem alkoholowym, narkotykowym lub innym. Stan chronicznego napięcia i stresu wpływa destrukcyjnie nie tylko na funkcjonowanie w życiu codziennym osób dorosłych, ale stanowi także zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dziecka. Trwanie w ciągłej niepewności i nieprzewidywalność wydarzeń wywołuje u niego poczucie braku stabilności oraz bezpieczeństwa.

⁶ E. Sygit, R. Ossowski, Przemoc wobec osób starszych ze względu na ich wiek, płeć i wykształcenie, *Gerontologia Polska*, tom 16, nr 3, 163–168.

⁷ M. Kofta, G. Sędek, Wyuczona bezradność. Podejście informacyjne, [w:] M. Kofta, *Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność*, Wydawnictwo Nakom, Poznań, 1993.

⁸ T. Jarmakowski, Styl atrybucji, poczucie kontroli i płeć a podatność na powstawanie syndromu wyuczonej bezradności, *FOLIA PSYCHOLOGICA* 13, 2009, s. 55-73.

Rodzaje przemocy

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

Fizyczną – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia, itp. Powodowana jest poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni⁹.

Psychiczną – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie)¹⁰.

Seksualną – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.¹¹.

Ekonomiczną – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądże czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową¹².

Zaniedbanie – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspakajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia.

⁹J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017, s. 16.

¹⁰ Tamże, s. 16-17.

¹¹ Tamże, s. 19.

¹² Tamże, s. 21-22.

Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów¹³.

Cyberprzemoc – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Zjawisko elektronicznej agresji może przybierać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym¹⁴.

III. Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i osoby jej doświadczające często nie chcą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy domowej gromadzonych przez Policję, w 2023 roku ogólna liczba osób doświadczających przemocy kształtowała się na poziomie 77 832, w tym 17 039 to osoby małoletnie.

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów. Doświadczenie przemocy domowej niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania, jak i w dorosłym życiu, a dodatkowo zachowania przemocowe mogą zostać dziedziczone, tzn. przeniesione na dzieci osoby krzywdzonej w przyszłości. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków (52%) uważa, iż są sytuacje, kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani

¹³ Tamże, s. 25.

¹⁴ Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców. NASK Akademia, Warszawa 2020.

przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie 21%. Z opracowanej Diagnozy Przemocy wobec dzieci w Polsce 2023, którą przeprowadza cyklicznie Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę wynika, że skala przemocy doświadczanej przez dzieci w Polsce jest nadal wysoka. Dzieci w Polsce doświadczają przemocy ze strony bliskich dorosłych zarówno psychicznej jak i fizycznej. Takie doświadczenia w ciągu całego życia miała niemal 1/3 dzieci. Pocieszający jest fakt, że widoczny jest spadkowy trend przemocy fizycznej dorosłych wobec dzieci. Ważną kwestią pozostaje fakt, że nie ma zależności pomiędzy wielkością miejscowości zamieszkania dziecka a doświadczeń przemocy ze strony bliskich dorosłych. Dzięki przeprowadzonym badaniom poznano skalę występowania równych form przemocy doświadczanych przez dzieci i młodzież, a także poznano między innymi skalę zaniedbania fizycznego i psychicznego oraz perentyfikacji. Z badania wynika, że zachodzi korelacja problemu przemocy i problemu alkoholowego. Z przeprowadzonych badań wynika, że dzieci mieszkające i wychowujące się w rodzinach dysfunkcyjnych między innymi z dysfunkcją nadużywania alkoholu przez członka rodziny są bardziej narażone na przemoc ze strony dorosłych jak i przemoc rówieśniczą. W badaniu wskazano rekomendacje, które również są bliskie dla naszej społeczności lokalnej to między innymi:

- a) Zwiększenie działań profilaktycznych i edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży
- b) Wzmocnienie działań mających na celu edukację społeczeństwa, oraz zmiany postaw w zakresie reagowania na podejrzenie przemocy wobec dzieci
- c) Prowadzenie działań uświadamiających wśród rodziców dotyczących przemocy psychicznej i poprawnych relacji i komunikacji¹⁵.

W 2019 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej), przeprowadzone zostało „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Biorący w nim udział specjaliści z zakresu wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy oraz same osoby jej doznające, pozytywnie opowiedziały się za krajowym systemem wsparcia. Szczególną rolę w pracy zespołów interdyscyplinarnych i innych jednostek pełni procedura „Niebieskie Karty”, którą stosuje się w przypadku 90% osób doznających przemocy domowej lub które objęte są pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji.

¹⁵https://fdds.pl/_Resources/Persistent/4/0/d/e/40de383c074981a2c2061800f8a565d2f4d53b55/Raport%20Diagnoza%20Przemocy%20wobec%20Dzieci%202023.pdf

IV. Zasoby umożliwiające przeciwdziałanie przemocy domowej

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Mogilany zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, który tworzy Wójt Gminy Mogilany powołując do niego przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej (jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta), kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 424):

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3-5, w szczególności przez:

- a) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- b) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- c) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- d) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- e) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- f) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;

- g) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- h) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
- i) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- j) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Mogilany na lata 2024-2027 wraz z obszarami ich działania przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
Ośrodek Pomocy Społecznej	• Wczesna diagnoza, • poradnictwo, • udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, • dystrybucja ulotek edukacyjno-informacyjnych, • organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, • prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, • udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, • obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	• Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Komisariat Policji	• Uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, • podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Placówki ochrony zdrowia	• Wczesna diagnoza, • przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno-pomocowe	• Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej, • podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, • inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą domową, • rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach, możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, • opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, • monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, • dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, • realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

Źródło: opracowanie własne

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- instytucje kulturalno-rekreacyjne,
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki oświatowe,
- lokalne organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Zasoby ludzkie:

Zespół Interdyscyplinarny w zakresie realizacji **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Mogilany na lata 2024-2027** współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy domowej na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

- a) psycholodzy, psychoterapeuci i pedagodzy,
- b) funkcjonariusze Policji,
- c) kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- d) pracownicy socjalni,

- e) prawnicy,
- f) pracownicy ochrony zdrowia,
- g) członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Na szczeblu krajowym Zespół Interdyscyplinarny realizuje zadania zawarte w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej, z kolei na poziomie województwa – zadania zawarte w Małopolskich ramowych programach tj.:

- a) Ramowy Program Ochrony Osób doznających przemocy domowej;
- b) Ramowy program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową;
- c) Ramowy program psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.

V. Analiza badań zastanych

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Mogilany na lata 2024-2027, a także wcześniej obowiązujące Programy, realizowane są przez GOPS w Mogilanach, za pośrednictwem własnych zasobów ludzkich.

Najistotniejszą funkcję w kontakcie z osobą doświadczającą przemocy domowej odgrywają pracownicy socjalni, których zadaniem jest praca z osobami wskazanymi w procedurze „Niebieskie Karty”, a także świadczenie pomocy socjalnej oraz stały monitoring środowiska.

Znaczącą rolę odgrywa **Zespół Pracy Socjalnej i Usług**, którego oferta kierowana jest do rodzin z dziećmi, w tym rodzin wieloproblemowych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, przeżywających trudności w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, ale również borykających się z problemem przemocy domowej. Do głównych form pomocy rodzinom z terenu Gminy świadczonych przez ZPSiU należy pomoc w rozwijaniu umiejętności rodzicielskich i zdobywaniu wiedzy potrzebnej w procesie wychowania, jak również pomoc we wzmacnianiu więzi rodzinnych, edukacja, wspieranie, porady, towarzyszenie. Nie należy także pominąć innych działań realizowanych przez omawiany dział, takich jak:

- a) obsługa Telefonu dla osób w kryzysie,
- b) prowadzenie indywidualnych konsultacji psychologicznych,
- c) realizacja Kapani Tydzień Ofiar Przestępstw (publikacje na Facebooku),
- d) wspieranie funkcji wychowawczych w rodzinie, poprzez świadczenie konsultacji indywidualnych i psychoedukację,
- e) podejmowanie interwencji kryzysowych w terenie w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia dzieci oraz osób dorosłych,
- f) uczestniczenie w procedurze Niebieskie Karty,
- g) prowadzenie biblioteki z literaturą z zakresu przeciwdziałania przemocy, komunikacji z dzieckiem, relacji w związku itp.;
- h) publikowanie informacji oraz artykułów na temat przemocy w lokalnym kwartalniku oraz na kanałach internetowych Gminy Mogilany i FB GOPS w Mogilanach;

Istotnym zasobem w zakresie wsparcia osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej na terenie gminy Mogilany jest także **Punkt Wsparcia Rodziny** przy GOPS w Mogilanach. W Punkcie świadczona jest pomoc osobom znajdującym się w kryzysowej sytuacji życiowej, w tym również osobom doznającym przemocy domowej przez psychologa, terapeutę uzależnień i mediatora.

Pierwszą analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych (obecnie grup diagnostyczno-pomocowych) w latach 2021 do 2023r. W roku 2023 liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 6, funkcjonowało 39 grup roboczych, w tym utworzono 24 grupy w roku sprawozdawczym, w ramach, których odbyły się 142 posiedzenia. W analizowanym okresie liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego była rosnąca z roku na rok spotkań przybywało, ogólna liczba grup roboczych również wzrosła, z kolei liczba utworzonych grup roboczych w roku sprawozdawczym ulegała wahaniom. W przypadku liczby posiedzeń grup roboczych również dostrzegalna była tendencja wzrostowa, jednakże ich liczba osiągnęła najwyższą wartość w 2023 roku. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych/ diagnostyczno-pomocowych w latach 2021 do 2023

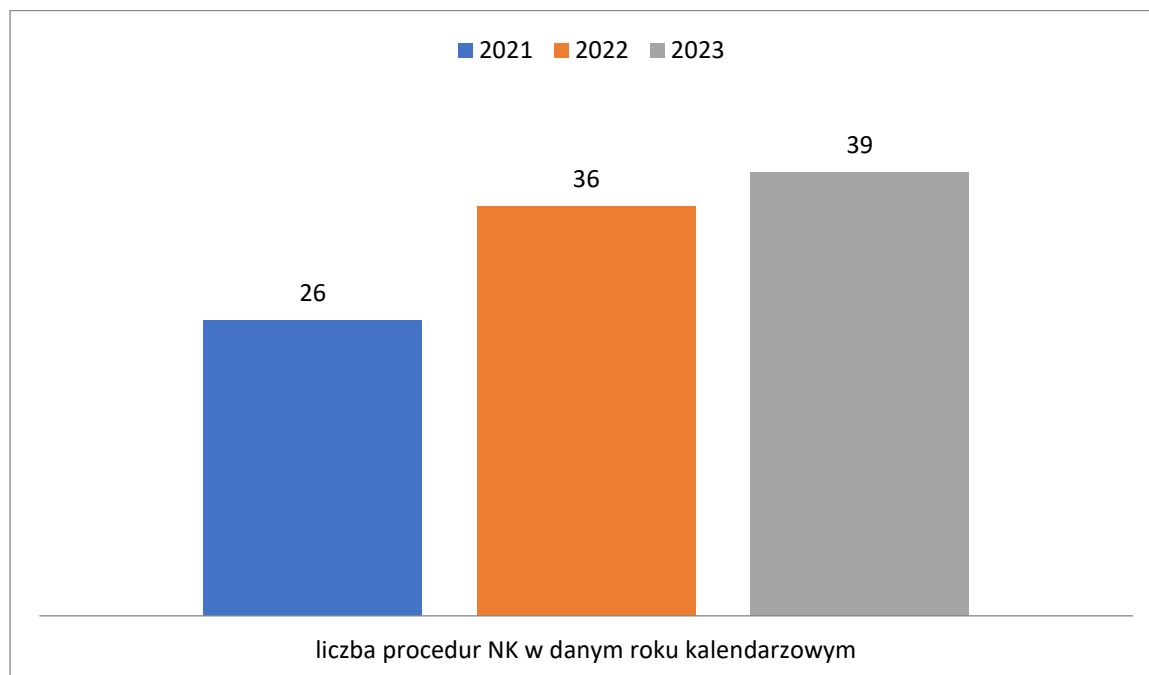
wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	5	6
liczba grup roboczych – ogółem	32	36	39
liczba utworzonych grup roboczych	22	26	24
liczba posiedzeń grup roboczych/ diagnostyczno-pomocowych	50	76	142

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2021, 2022, 2023.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy

i przekazują informację o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

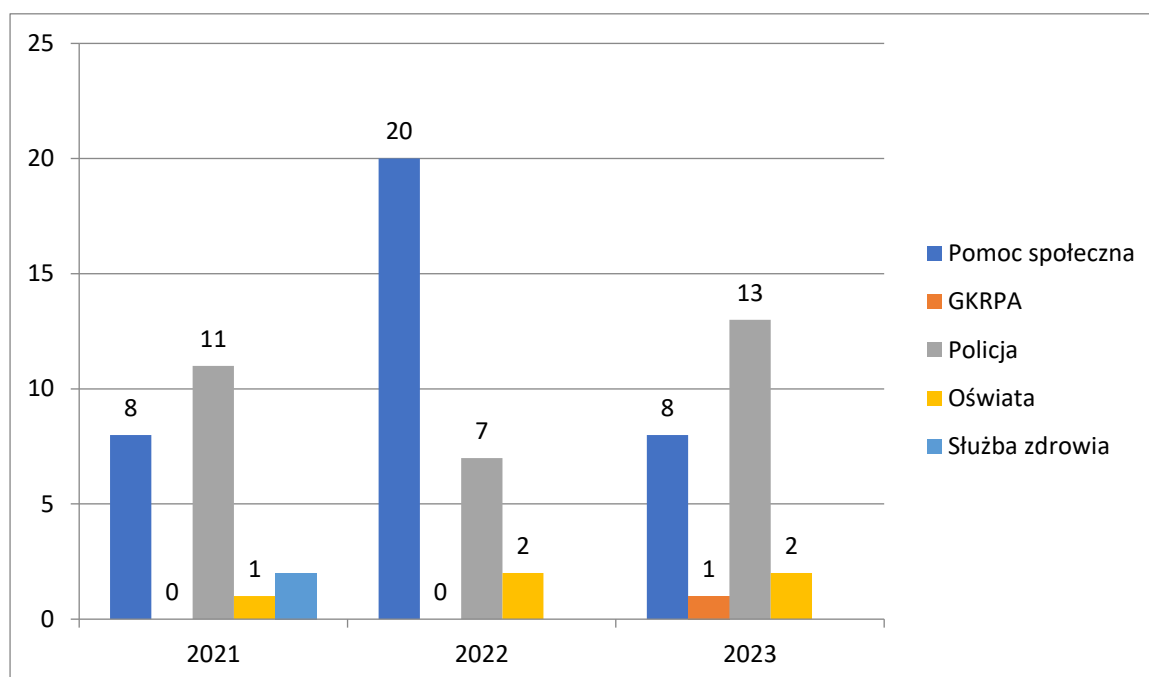
Wykres 1. Liczba realizowanych procedur „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Opracowanie własne

W latach 2021-2023 liczba rodzin dotkniętych przemocą miała tendencję wzrostową. W roku 2023 osiągnęła najwyższą wartość, wyniosła wtedy 39. Obserwuje się wzrost świadomości służb publicznych, co do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, właśnie w oparciu o procedurę Niebieskie Karty. Obserwowaną tendencję wzrostową w zakresie liczby prowadzonych procedur można interpretować nie tyle jako symptom nasilania się problemu przemocy domowej, ale jako rezultat skuteczności wdrażanych w Gminie Mogilany działań edukacyjnych podnoszących świadomość i wrażliwość społeczną, a także aktywne zainteresowanie instytucji sytuacją mieszkańców Gminy Mogilany dzięki czemu przemoc jest lepiej identyfikowana.

Wykres 2. Liczba procedur „Niebieskie Karty” wszczynane przez uprawnione podmioty na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: opracowanie własne

Z analizy powyższego wykresu wynika, iż najczęściej na przestrzeni lat 2021-2023 sporządzany formularz NK- A był przez przedstawicieli policji oraz jednostki organizacyjnej pomocy społecznej. Zarówno w 2022 i 2023r nie wielka ilość procedur została wszczęta przez przedstawicieli oświaty a w 2023r wszczęto jedną procedurę przez przedstawiciela Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ważną kwestią jest fakt, że do wszczęcia procedury Niebieskie Karty uprawnione są przedstawiciele podmiotów wymienione w ustawie jednak najczęściej są to przedstawiciele policji i pomocy społecznej, warto uwrażliwiać i edukować przedstawicieli instytucji, że również mają prawo i obowiązek wszczynania procedur. Należy podejmować działania zmierzające do uświadomienia przedstawicielom powołanych instytucji, że ich rolą jest pomoc i reagowanie na przemoc domową.

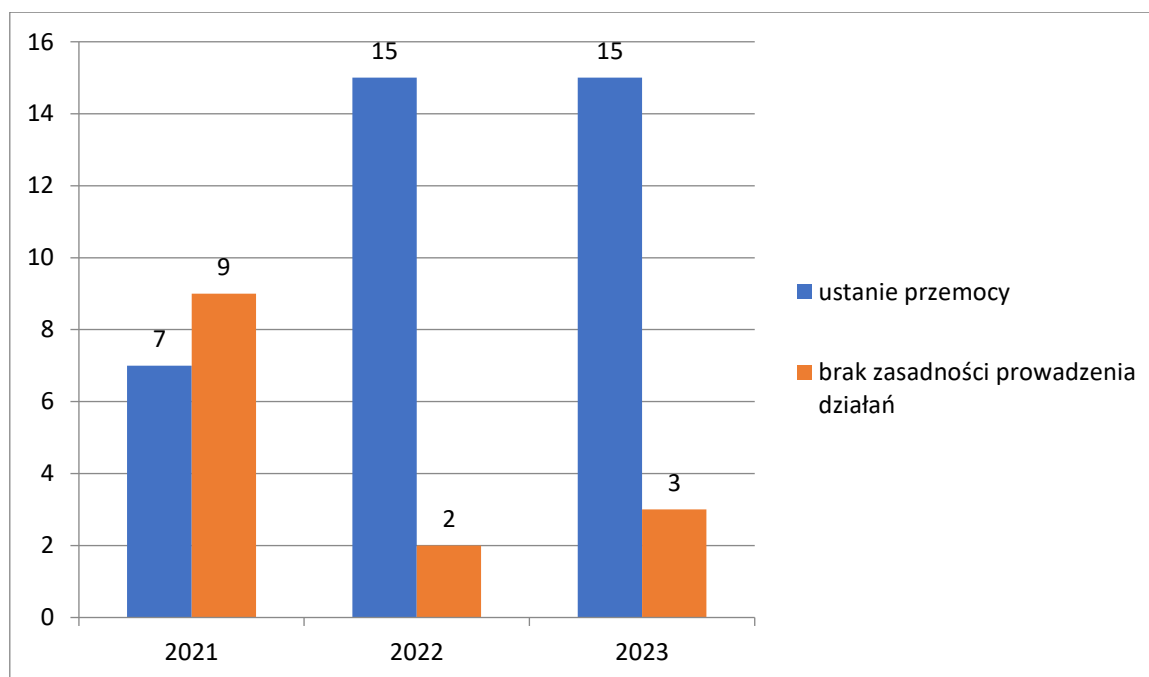
Tabela 3. Liczba rodzin i osób z terenu gminy Mogilany objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba rodzin	26	36	39
liczba osób ogółem	50	74	104

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2021-2023

Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” ulegała zwiększeniu z roku na rok rosła, osiągając w 2023 roku wartość 39. W 2023 roku oprócz 24 rozpoczętych procedur w roku sprawozdawczym, kontynuowano 15 z lat poprzednich. Z powyższej tabeli wynika również, że liczba osób objętych wsparciem z roku na rok rośnie. Liczba osób objęta wsparciem rośnie, bowiem w zainteresowaniu służb pozostaje cała rodzina nie tylko osoby bezpośrednio narażone na przemoc.

Wykres 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2021-2023

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2021-2023

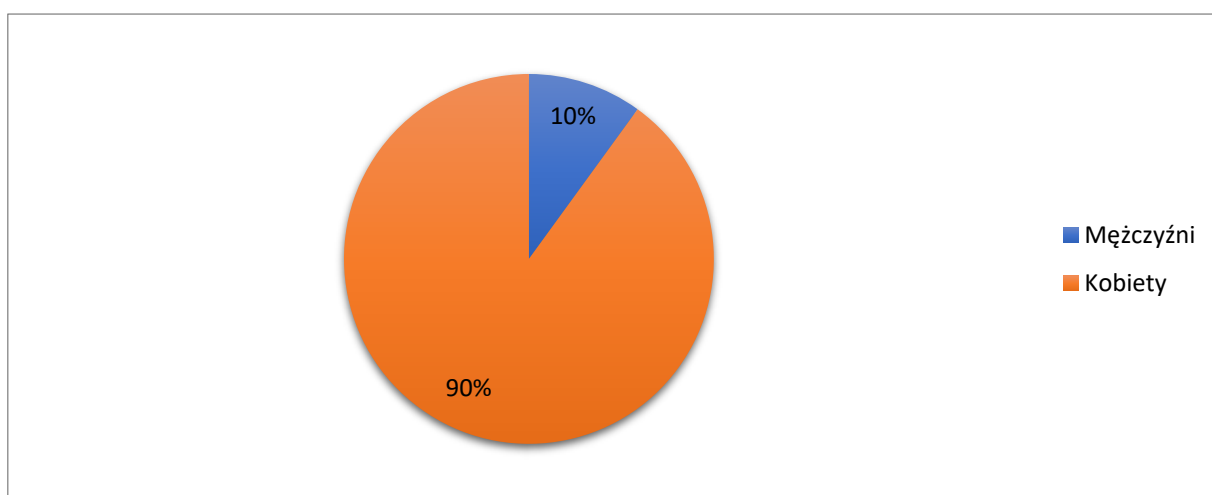
Z analizy powyższego wykresu wynika, że w roku 2021 zakończono procedurę Niebieskie Karty aż w 9 przypadkach z uwagi na brak zasadności podejmowania działań., a 7 procedur

zakończono z uwagi na ustanie przemocy, natomiast w roku 2022 i 2023r zakończono procedury Niebieskie Karty w 15 przypadkach z uwagi na ustanie przemocy, natomiast z uwagi na brak zasadności podejmowanych działań w dwóch i trzech przypadkach. Istotną kwestią, która nasuwa się po analizie tego wykresu jest potrzeba dogłębnej diagnozy i analizy sytuacji rodzin, a także opracowanie indywidualnego planu pomocy w oparciu o potrzeby i oczekiwania osób uwięzionych w przemoc. Ważną kwestią jest prawidłowe rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej.

VI. Analiza badań własnych

Badanie ilościowe przeprowadzono w okresie od 5 marca 2024 roku do 15 maja 2024 roku wśród osób doświadczających przemocy domowej korzystających z pomocy w ramach procedury Niebieskie Karty. Badanie przeprowadzono z zastosowaniem metody ankiety tradycyjnej. Badanie miało charakter anonimowy i zostało zrealizowane za pomocą autorskiego kwestionariusza ankiety przygotowanej dla celów oceny pomocy udzielonej w ramach procedury Niebieskie Karty. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone wśród mieszkańców Gminy Mogilany. Poniższy wykres przedstawia strukturę próby badawczej osób doświadczających przemocy w Gminie Mogilany.

Wykres 4. Struktura płci osób doświadczających przemocy na terenie Gminy Mogilany.

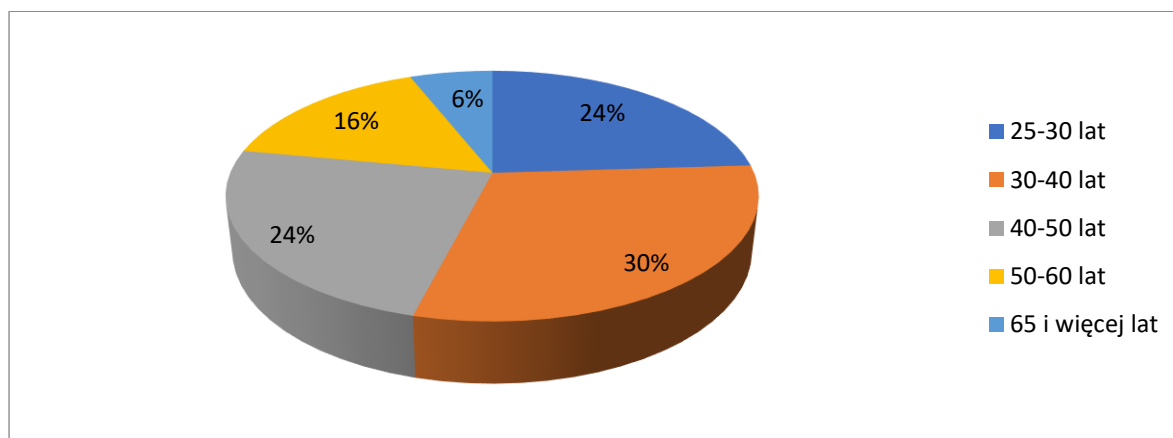

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Osoby uczestniczące w badaniu to mieszkańcy Gminy Mogilany. Wśród respondentów najliczniejszą grupę stanowiły kobiety, aż 90% wszystkich badanych osób natomiast 10%

osób biorących udział w badaniu to mężczyźni. Wyniki badań potwierdzają dane zawarte w literaturze i wskazują, że zjawisko przemocy domowej w dużo większym stopniu dotyczy kobiet niż mężczyzn. To kobiety częściej są ofiarami przemocy domowej i muszą mierzyć się z jej negatywnymi skutkami. Mężczyźni wciąż w dużo mniejszym stopniu są osobami pokrzywdzonymi przemocą domową lub nie odczuwają negatywnych skutków i nie zgłaszają jej instytucjom. Wzrastająca świadomość społeczna powoduje, że coraz częściej także mężczyźni doświadczający przemocy decydują się szukać pomocy u specjalistów. W Gminie Mogilany jak i w Polsce ta dysproporcja jest wyraźna.

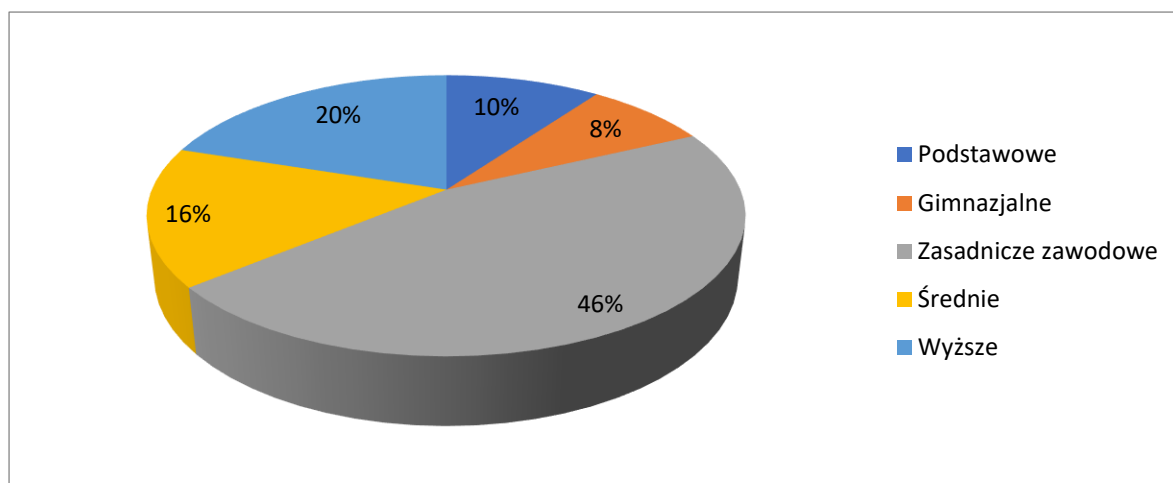
Wykres 5 Struktura wieku osób doświadczających przemocy na terenie Gminy Mogilany.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Osoby uczestniczące w badaniu to mieszkańcy Gminy Mogilany, zarówno kobiety jak i mężczyźni w różnym wieku. Badania wskazują, że obecnie zjawisko przemocy domowej dotyka osoby w wieku produkcyjnym. Ponad 30% badanych to osoby w wieku 30-40 lat. Ponad 24% osób biorących udział w badaniu, które borykają się z problemem przemocy domowej to osoby najmłodsze w wieku 25-30 lat i osoby w wieku 40-50 lat. Obecnie problem przemocy w najmniejszym stopniu dotyczy lub jest zgłaszany przez osoby w wieku powyżej 50 lat (łącznie 22% badanych, w tym powyżej 65 roku życia tylko 6% respondentów).

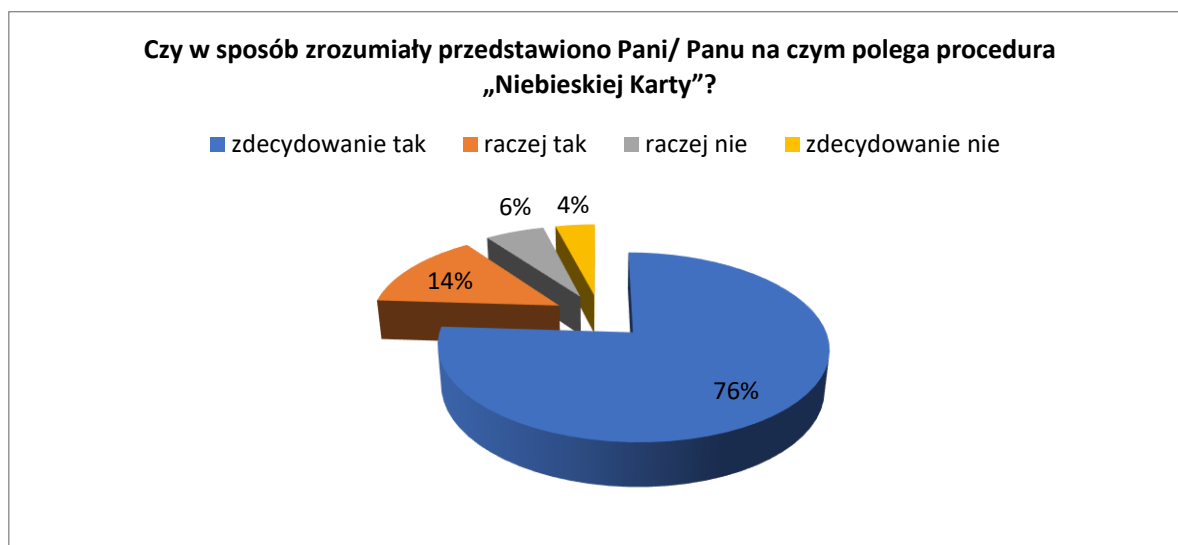
Wykres 6. Struktura wykształcenia osób doświadczających przemocy Gminy Mogilany.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Problem przemocy domowej dotyczy osób bez względu na wykształcenie. Badania wskazują, że obecnie aż 46% osób doświadczających przemocy posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe, ale aż 20% czyli, co piąty badany to osoba z wykształceniem wyższym. Ponad 16% osób doświadczających przemocy to osoby z wykształceniem średnim. Osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym tj. łącznie 18% według badań mają najmniej związek z doświadczaniem przemocy domowej lub najrzadziej zgłaszają przemoc w swoim środowisku domowym.

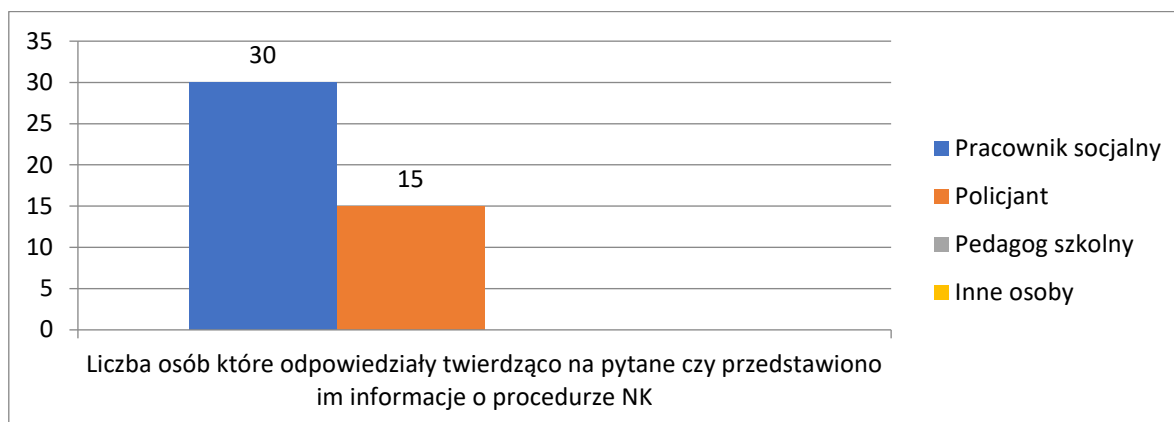
Wykres 7. Sposób przedstawiania informacji na temat zasad realizacji procedury Niebieskie Karty.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Bardzo ważnym elementem w pracy z osobami uwięzłymi w przemoc jest jasność przekazania informacji na temat zasad realizacji procedury Niebieskie Karty. Bardzo często dla osób wobec, których realizowana jest procedura jest to nowa, nieznana sytuacja, która wymaga wyjaśnienia. Respondenci wysoko ocenili sposób przekazania informacji na temat realizowanej procedury, aż 90% badanych odpowiedziało, że w zdecydowanie lub raczej zgadzają się z stwierdzeniem, że sposób w jakim zostały im przekazane informacje dotyczące zasad realizacji procedury Niebieskie Karty był zrozumiały (z czego 76% osób odpowiedziało zdecydowanie tak). Zdecydowana mniejszość osób biorących udział w badaniu, bo zaledwie 10% oceniło negatywnie sposób przekazywania informacji i na wyżej postawioną tezę odpowiedziało, że otrzymana przez nich informacja o procedurze była przedstawiona raczej lub zdecydowanie w sposób utrudniający jej zrozumienie.

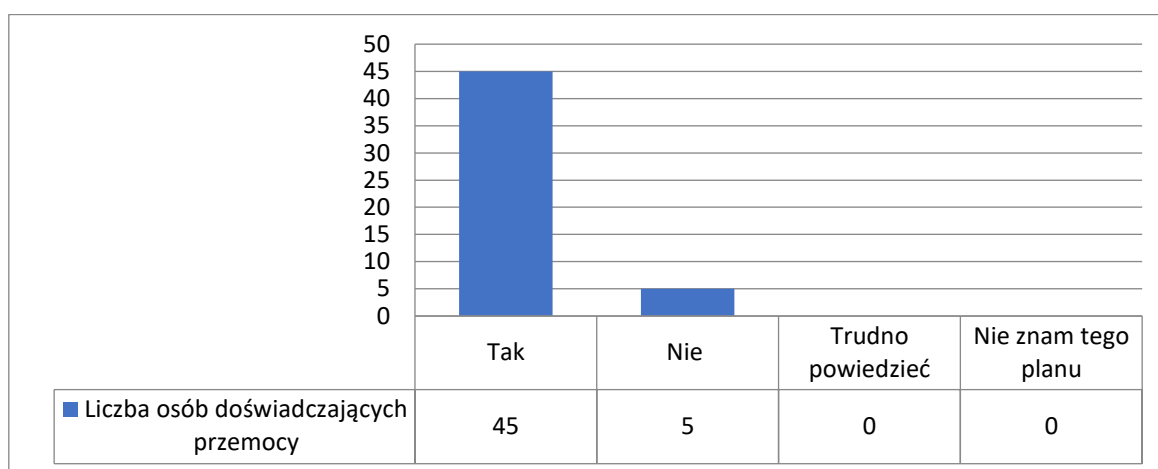
Wykres 8. Przedstawiciele instytucji wskazani jako skutecznie przekazujący informację na temat zasad realizacji procedury Niebieskie Karty.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego.

Z analizy badania ankietowego wynika, że większość osób ankietowanych bo aż 90% osób wskazało, że została poinformowana o procedurze Niebieskie Karty w sposób zrozumiały. Tylko 10% ankietowanych udzieliło odpowiedzi, że raczej nie lub zdecydowanie nie zgadzają się ze stwierdzeniem by w sposób zrozumiały przedstawiono im na czym polega procedura Niebieskie Karty. Wysoka skuteczność przedstawienia zasad i sposobu realizacji procedury była możliwa dzięki zaangażowaniu pracownika socjalnego i policjanta, którzy byli najczęściej wskazywanymi osobami, które wyjaśniały zagadnienia związane z procedurą Niebieskie Karty. Respondenci badania wskazali, że była to głównie rola pracownika socjalnego (66,6% odpowiadających), natomiast na istotną rolę policjanta wskazało ponad 33,3% ankietowanych. Nikt z badanych nie wskazał pedagoga szkolnego i innych osób, które są zaangażowane w pracę na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

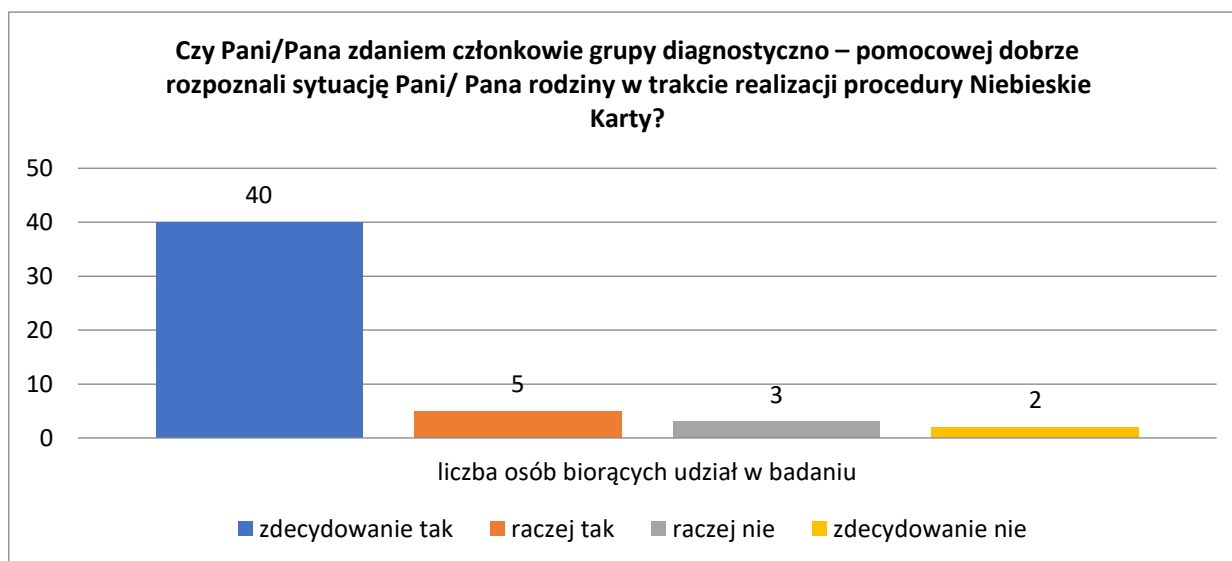
Wykres 9. Plan pomocy dla osób doznających przemocy- uwzględnienie oczekiwań i potrzeb osób co do których realizowane są działania.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Wszystkie osoby biorące udział w badaniu wskazały, że plan pomocy w ramach realizacji procedury Niebieskie Karty był opracowywany. Zdecydowana większość osób, aż 90% respondentów uważa, że plan pomocy był tworzony z uwzględnieniem ich oczekiwań i potrzeb. Zaledwie 10% badanych wskazało, że plan pomocy nie obejmował ich oczekiwań w zakresie udzielanej pomocy. Osoby, których plan pomocy odpowiadał na ich potrzeby wskazały, że dotyczył on obszarów związanych z: wzrostem poczucia bezpieczeństwa, pomocy udzielonej dzieciom, edukacji w zakresie przemocy domowej, możliwości odseparowania się od sprawcy poprzez stosowanie zakazu zbliżania się lub zmiany miejsca zamieszkania, otrzymania pomocy prawnej i psychologicznej. Osoby te czuły się też wysłuchane, nieoceniane dzięki czemu odczuwały mniejszy strach i wzrastała w nich pewność siebie oraz poczucie własnej wartości. Osoby wskazywały też, że wzrosła w nich świadomość czym jest przemoc i jakie rządzą nią mechanizmy oraz pokazano zasoby osób i ich moc sprawczą dzięki podjętym działaniom. Świadczy to, że osoby które korzystały z wsparcia wysoko oceniają adekwatność planu pomocy, jego dopasowanie do ich potrzeb i oczekiwań. Wśród otwartych odpowiedzi pojawiły się też pojedyncze oceny, że procedura była niepotrzebna, nie oddziaływała odpowiednio skutecznie na sprawców przemocy (brak konsekwencji prawnych) a także o potrzebie większej aktywności funkcjonariuszy policji w środowisku w formie wizyt w miejscu zamieszkania.

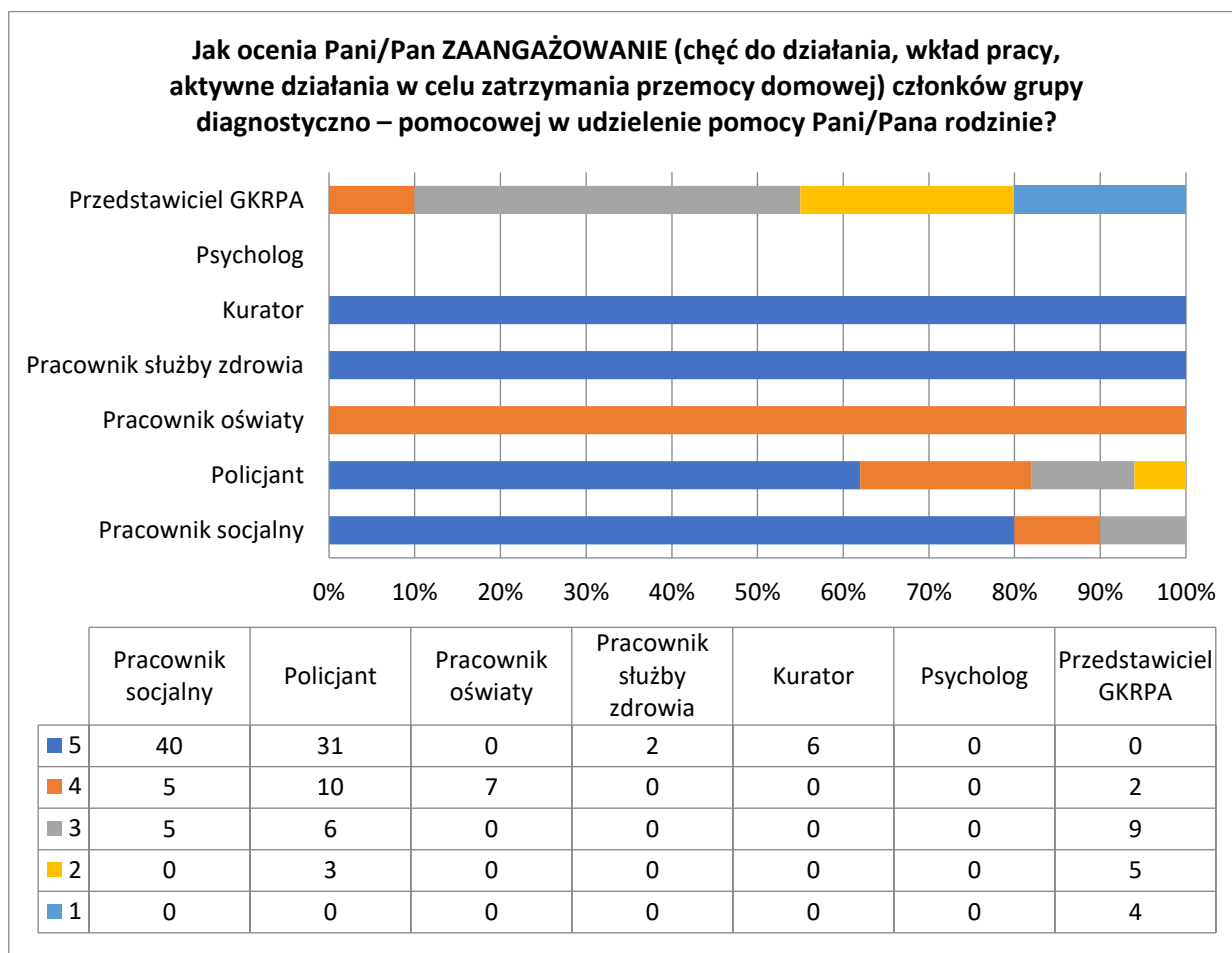
Wykres 10. Diagnoza sytuacji rodziny w trakcie realizacji procedury Niebieskie Karty.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Osoby biorące udział w badaniu oceniły, że członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej dobrze rozpoznali sytuację rodziny. Z powyższym stwierdzeniem zdecydowanie lub raczej zgadzało się ponad 90% badanych. Jest to bardzo istotna kwestia, gdyż od właściwej diagnozy, zrozumienia sytuacji domowej, rodzinnej, zdrowotnej, zawodowej czy materialnej a także sytuacji poszczególnych osób, w tym dzieci, czy też ocena możliwości, zasobów wewnętrznych i zewnętrznych osoby doznającej przemocy zależy skuteczność pomocy poprzez zaoferowanie odpowiedniego spektrum dostępnych form pomocy. Skuteczność pomocy zależy również od odpowiedniego poziomu zaangażowania osób pomagających i przyjmujących pomoc. Należy w tym miejscu podkreślić, że skuteczność działań pomocowych w dużej mierze zależy od gotowości osób dotkniętych przemocą, zarówno do podjęcia decyzji o skorzystaniu z wsparcia instytucjonalnego rozumianego jako wsparcie instytucji czy organizacji udzielającej pomocy osobom krzywdzonym lecz także konsekwentnej kontynuacji działań na rzecz poprawy swojego bezpieczeństwa. Najważniejszymi barierami zidentyfikowanymi jako utrudniające właściwe udzielenie pomocy osobom poszkodowanym pozostają właśnie kwestie związane z postawą i motywacją samej osoby doznającej przemocy do zmiany swojej życiowej sytuacji oraz podjęcia współpracy z otoczeniem instytucjonalnym.

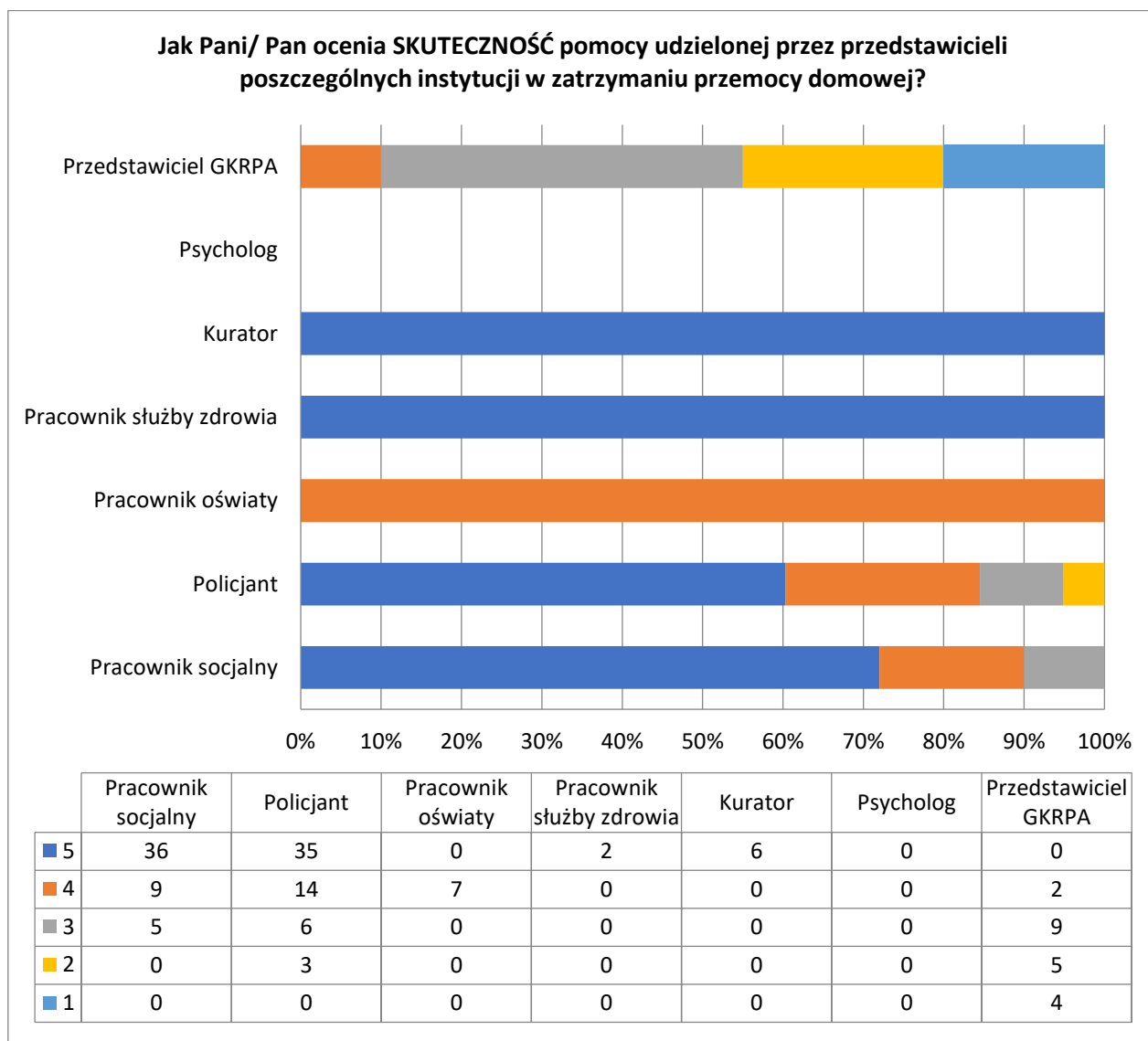
Wykres 11. Ocena zaangażowania członków GDP w udzielanie pomocy w trakcie realizacji procedury Niebieskie Karty.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Osoby biorące udział w badaniu oceniły zaangażowanie członków grup diagnostyczno-pomocowych w celu zatrzymania przemocy domowej. Ankietowani wskazali, na wysoki poziom zaangażowania pracownika socjalnego, kuratora, policjanta i pracownika służby zdrowia. Dobrze zostało ocenione wsparcie pracownika Oświaty. Większe zaangażowanie oczekiwane było od przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, bowiem osoby biorące udział w badaniu ocenili pracę tych osób najsurowiej. Wysoki poziom udzielonego wsparcia przez wszystkie instytucje biorące udział w procedurze jest istotne w przezwyciężaniu przez osoby doznające przemocy różnych trudności. Dlatego zaangażowanie wszystkich służb jest niezwykle istotne i potrzebne w sprawnym i skutecznym procesie udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej.

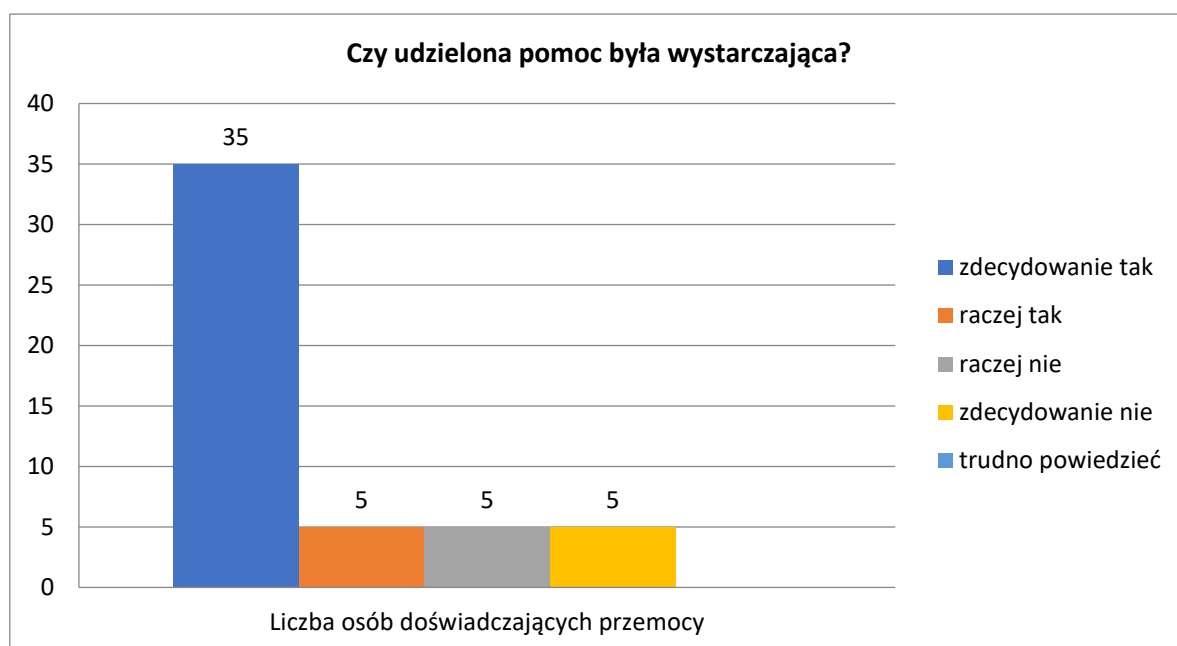
Wykres 12. Ocena skuteczności członków GDP w udzielanie pomocy w trakcie realizacji procedury Niebieskie Karty.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Osoby biorące udział w badaniu oceniły również skuteczność członków grup diagnostyczno-pomocowych w celu zatrzymania zjawiska przemocy domowej. Ankietowani zdecydowanie pozytywnie ocenili skuteczność działań podejmowanych przez Pracownika Socjalnego, Policjanta, Kuratora czy przedstawiciela Służby Zdrowia. Pozytywne działania zauważyli także w pracy Pracowników Oświaty. Według osób biorący udział w badaniu skuteczność poniżej poziomu ich potrzeb zauważono w pracy przede wszystkim psychologa. Ankietowani wskazali także, potrzebę większej skuteczności w działaniach przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Mogilany.

Wykres 13. Ocena udzielonej pomocy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Zdecydowana większość osób biorących udział w badaniu bo aż 80% osób wskazało, że udzielana pomoc w ramach procedury Niebieskie Karty była wystarczająca natomiast 20% ankietowanych uważa, że pomoc była niewystarczająca. Biorąc pod uwagę wyniki badania, należy zwrócić uwagę na dostosowanie oferty pomocowej na potrzeby indywidualnych potrzeb osób doświadczających przemocy, oraz ciągły rozwój współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Osoby biorące udział w badaniu, które wskazały, że udzielona pomoc w ramach procedury Niebieskie Karty była wystarczająca wskazały na konkretne korzyści jakie otrzymali dzięki udzielonemu wsparciu. Wskazane zostały także deficyty w pomocy, które należy niwelować w celu podniesienia skuteczności pomocy. Poniższa tabela przytacza odpowiedzi ankietowanych.

Tabela 4. Korzyści i deficyty w udzielanej pomocy w ramach realizacji procedury NK.

Korzyści w pomocy w ramach procedury NK	Deficyty w pomocy w ramach procedury NK
Poczucie że ktoś stoi po mojej stronie	Małe oddziaływanie na sprawcę przemocy
Poczucie że ktoś we mnie wierzy	Mała dostępność do pomocy psychologicznej
Doradztwo	Brak zaangażowania GKRPA w stosunku do leczenia męża
Wsparcie	Niskie oddziaływanie na sprawców w zakresie problemów alkoholowych
Motywowanie do działania	Długi okres oczekiwania na badanie przez biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu
Wzmocnienie i wskazanie mocnych stron	Mała ilość stosowania izolacji sprawców przemocy
Wzrost poczucia bezpieczeństwa	Długość trwania postępowań karnych
Wsparcie udzielone dzieciom	Mała ilość wizyt dzielnicowych w miejscu zamieszkania
Wizyty dzielnicowego	
Brak oceniania	
Wsparcie pracownika socjalnego	
Wsparcie psychologiczne	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Jednym z elementów budowania odpowiedniego planu wsparcia dla osób doznającym przemocy jest możliwość wskazania miejsc na terenie gminy Mogilany, powiatu krakowskiego czy województwa małopolskiego, gdzie można skorzystać z specjalistycznego wsparcia psychologicznego, prawnego czy w zakresie schronienia.

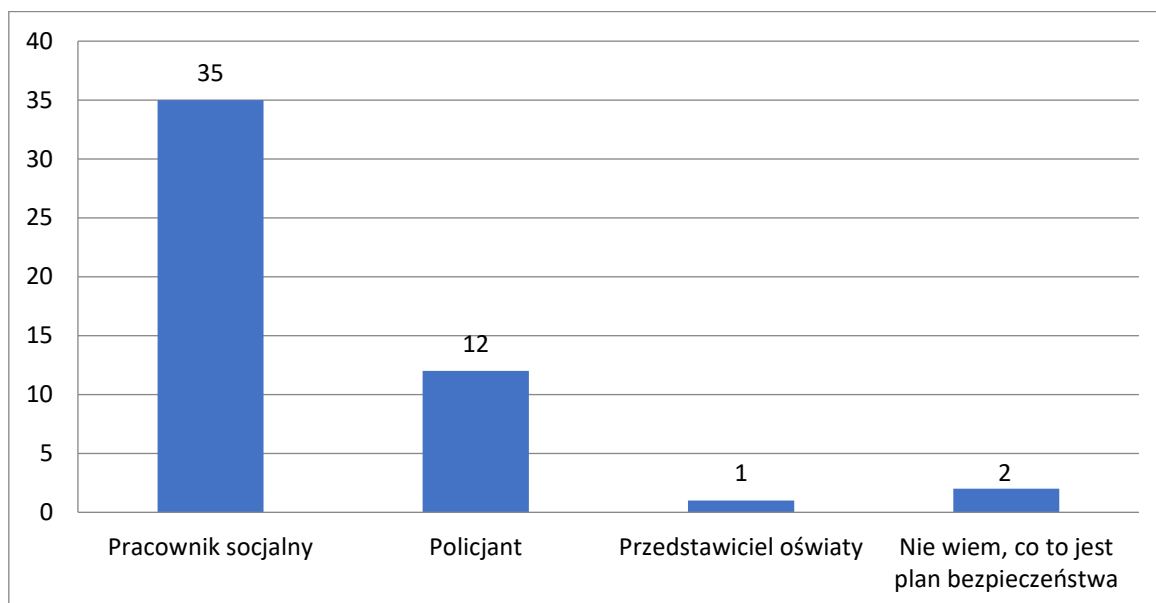
Wykres 14. Informowanie o instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą na temat instytucji udzielających pomocy na terenie Gminy Mogilany i powiatu krakowskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Z analizy badania ankietowego wynika, że większość Osób ankietowanych bo aż 95% została skutecznie poinformowana o instytucjach udzielających pomocy na terenie Gminy Mogilany, powiatu krakowskiego. Rekomendowanym działaniem w tej kwestii pozostaje przekazanie informacji osobom wobec, których realizowana jest procedura Niebieskiej Karty pisemnej informacji o instytucjach działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Wykres 15. Przedstawiciele grup diagnostyczno-pomocowych, którzy omówili i opracowali plan bezpieczeństwa.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego.

Z osobami doświadczającymi przemocy były opracowywane i omawiane plany bezpieczeństwa tj. schemat postępowania na wypadek ponownego występowania przemocy.

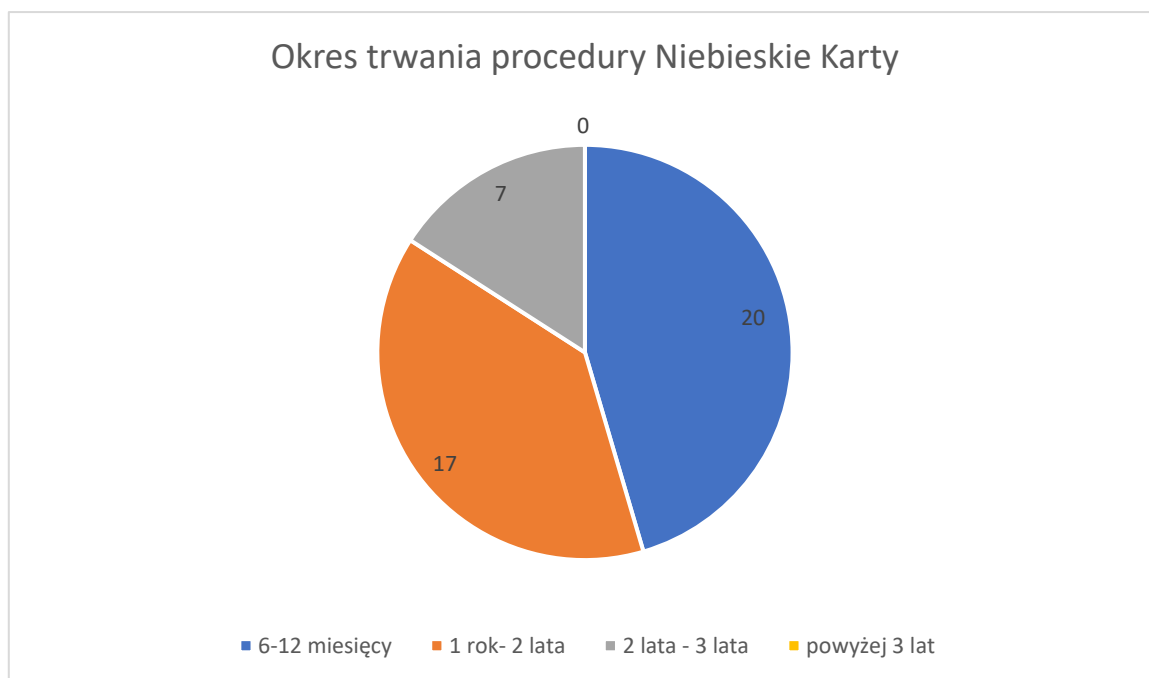
Dzięki przygotowaniu się i spisaniu planu bezpieczeństwa osoby dotknięte przemocą domową mają wiedzę i szybki dostęp do podstawowych informacji jak zachować się w sytuacji przemocy wymierzonej w nich, dlatego, opracowywany jest i omawiany wspólnie plan bezpieczeństwa.

Tabela 5. Uwagi dotyczące pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą domową.

UWAGI DOTYCZĄCE POMOCY UDZIELANEJ OSOBOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ DOMOWĄ
1. Niczego nie zabrakło
2. Pomoc była wystarczająca
3. Pomoc wykraczała nawet poza możliwości
4. Ogromne wsparcie
5. Zaangażowanie osób realizujących procedurę
6. Czułam się ważna, zaopiekowania
7. Brak pomocy psychologa
8. Nachodzenie w domu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Wykres 16. Okres trwania procedury Niebieskie Karty.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy badania ankietowego

Z analizy badania wynika, że procedury Niebieskie Karty realizowane są w rodzinach w okresie od 6 do 12 miesięcy to stanowi największy odsetek wskazany przez osoby biorące udział w badaniu. Na kolejnym miejscu został wskazany okres od 1 do 2 lat. Najmniej osób wskazało, że procedura prowadzona była przez okres 2 i 3 lata. Z analizy danych zawartych w ankietach wynika, że 7 osób nie zaznaczyło okresu trwania procedury NK.

VII. Rekomendacje dotyczące zaangażowania służb w procedurę Niebieskie Karty.

1. Zaangażowanie pracowników służb publicznych

Analiza zaangażowania służb publicznych w procedurę „Niebieskie Karty” pozwala na wskazanie dwóch kluczowych instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Są to Policja i Ośrodek Pomocy Społecznej. W niewielkim stopniu zaangażowane są placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Należy podjąć działania w celu uświadomienia, że rolą przedstawicieli powyższych podmiotów jest zaangażowanie i pomoc osobie doznającej przemocy.

2. Szkolenie służb na rzecz rozpoznawania zjawiska przemocy i konfliktów rodzinnych

Analiza procedur oraz dotychczasowe doświadczenie pozwala na wskazanie, że wiele aktów przemocy wiąże się z konfliktami rodzinnymi, małżeńskimi, partnerskimi oraz kryzysami w rodzinach. W przypadku wielu procedur mamy do czynienia z rozstaniem partnerów, sprawami rozwodowymi, problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Bardzo często różnica pomiędzy sytuacjami konfliktowymi oraz przemocą bywa trudna do wychwycenia, a skonfliktowane strony wszczynają procedurę Niebieskie Karty w ramach działań odwetowych bądź sytuacji rozwodowych. W tym kontekście konieczne jest wzmacnianie kompetencji przedstawicieli służb publicznych zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej. Właściwa ocena sytuacji jest często bardzo trudna i wymaga dużej pracy a szkolenia służb mogą pomóc we właściwej diagnozie.

3. Działania o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym

Z analizy danych wynika, że przemoc nie dotyczy wyłącznie rodzin określanych mianem patologicznych, zmarginalizowanych. Większość zdiagnozowanych przypadków przemocy występowała w rodzinach odbiegających od stereotypowego wyobrażenia rodziny dotkniętej problemem przemocy, tj. w rodzinach o zadawalającej sytuacji ekonomicznej, pozostających poza systemem pomocy społecznej i bez orzeczonej kurateli sądowej. Rodziny te nie podlegają systematycznemu monitoringowi ze strony służb społecznych, stąd

najczęściej wszczęcie procedury odbywa się z inicjatywy osoby poszkodowanej. Dodatkowo przemoc głównie kojarzona jest z przemocą fizyczną, a w odbiorze osób doznających przemocy oraz ich otoczenia przemoc psychiczna czy ekonomiczna może nie być postrzegana jako przemoc. Stąd bardzo ważne są działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym- uświadamiające czym jest przemoc i wskazujące świadkom przemocy drogę postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy. Działania profilaktyczne winny być przeprowadzane zarówno wśród dorosłych mieszkańców Gminy Mogilany jak i dzieci i młodzieży.

4. Zaangażowanie przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w udzielanie pomocy w trakcie realizacji procedury Niebieskie Karty

Ważną kwestią w przeciwdziałanie przemocy domowej jest zaangażowanie i skuteczność podejmowanych działań. Z doświadczenia wynika, że występuje korelacja stosowania przemocy i problemów alkoholowych. Z analizy badania wynika, że działania Gminnej Komisji w sposób niewystarczający wpływają na poprawę sytuacji rodzin uwikłanych w przemoc domową. Rekomenduje się zwiększenie udziału przedstawicieli GKRPA w celu poprawy sytuacji osób doznających przemocy.

5. Zapewnienie powszechnej opieki psychologicznej dla mieszkańców Gminy Mogilany, w tym dla osób uwikłanych w przemoc.

Bardzo ważnym elementem interdyscyplinarnego obejmowania wsparciem osób dotkniętych przemocą a także tych uwikłanych w przemoc jest wsparcie psychologiczne dlatego należy wzmocnić działania z tego obszaru, zwiększając dostępność specjalistycznego poradnictwa jakim jest wsparcie psychologiczne.

Spis Tabel

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania.....	11
Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych/ diagnostyczno-pomocowych w latach 2021 do 2023.....	15
Tabela 3. Liczba rodzin i osób z terenu gminy Mogilany objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2021-2023	18
Tabela 4. Korzyści i deficyty w udzielanej pomocy w ramach realizacji procedury NK.	29

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba realizowanych procedur „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2021-2023	16
Wykres 2. Liczba procedur „Niebieskie Karty” wszczynane przez uprawnione podmioty na przestrzeni lat 2021-2023	17
Wykres 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2021-2023	18
Wykres 4. Struktura płci osób doświadczających przemocy na terenie Gminy Mogilany... ..	19
Wykres 5 Struktura wieku osób doświadczających przemocy na terenie Gminy Mogilany.	20
Wykres 6. Struktura wykształcenia osób doświadczających przemocy Gminy Mogilany... ..	21
Wykres 7. Sposób przedstawiania informacji na temat zasad realizacji procedury Niebieskie Karty.....	22
Wykres 8. Przedstawiciele instytucji wskazani jako skutecznie przekazujący informację na temat zasad realizacji procedury Niebieskie Karty.	23
Wykres 9. Plan pomocy dla osób doznających przemocy- uwzględnienie oczekiwań i potrzeb osób co do których realizowane są działania.	24
Wykres 10. Diagnoza sytuacji rodziny w trakcie realizacji procedury Niebieskie Karty.....	25
Wykres 11. Ocena zaangażowania członków GDP w udzielanie pomocy w trakcie realizacji procedury Niebieskie Karty.....	26
Wykres 12. Ocena skuteczności członków GDP w udzielanie pomocy w trakcie realizacji procedury Niebieskie Karty.....	27
Wykres 13. Ocena udzielonej pomocy.....	28

Wykres 14. Informowanie o instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą na temat instytucji udzielających pomocy na terenie Gminy Mogilany i powiatu krakowskiego.....	30
Wykres 15. Przedstawiciele grup diagnostyczno-pomocowych, którzy omówili i opracowali plan bezpieczeństwa.	31
Wykres 16. Okres trwania procedury Niebieskie Karty.....	32